

Людської пам'яті МОСТИ...

Сценарій

Мета: Поглибити знання учнів, присутніх про роки голодомору в Україні та його наслідки для українського народу, розвивати вміння грамотно висловлювати свої думки, використовувати різні документи, готуючись до розповіді, виступати у ролі актора, виховувати повагу до історичного минулого свого народу, який вистояв і проніс свої традиції через різні випробування.

Обладнання: В актовій залі на стіні – образ Божої Матері, прикрашений вишитим рушником (бажано чорними і червоними нитками або тільки чорними). Усі ведучі – в темному одязі. Навколо на столиках стоять чорнобривці, різноколірне кленове листя, кетяги калини і чорні стрічки, хлібина, свічки.

Чутно дзвони. Лунає мелодія „Виноградская”

Ведучий 1. Сьогодні ми вшануємо пам'ять жертв Голодомору 1932 – 1933 років. Кожен із нас переосмислює нашу історію, трагічні її сторінки, які примушують стискатися людські серця. Одна з найстрашніших таких сторінок – Голодомор, який призвів до небачених безневинних жертв.

Ведучий 2. Кажуть, що минуле не належить нікому зокрема. Воно – надбання нинішніх і майбутніх поколінь, бо саме їм належить винести з нього всі найсерйозніші уроки, щоб подібні людські трагедії не повторилися. Ніде і ніколи!

Ведучий 3. Пам'яті мільйонів українських селян, які загинули мученицькою смертю від голоду, заподіяного сталінським тоталітаризмом у 1932 – 1933 роках. Пам'яті українських сіл і хуторів, які щезли з лиця землі після найбільшої трагедії ХХ століття, присвячуються ці хвилини.

Ведучий 4. На вшанування світлої пам'яті жертв Голодомору в Україні у 1932 – 1933 роках оголошую хвилину скорботи.

Стук метронома

Ведучий 1. Хай ця хвилинка для громадян нашої незалежної держави, співвітчизників за кордоном, для всіх людей доброї волі й чистої совісті стане актом поминальним, жестом покаєння і перестороги.

Ведучий 2. Хай у кожному місті й селі, у кожній оселі, у кожній родині старий і малий схилить голову перед пам'яттю невинно убієнних голодом-геноцидом, уклінно припаде до їхніх могил, поставить свічку перед образом Божим. Хай ця хвилинка увійде в наші серця тихою молитвою, очистить наші душі від зла (*запалюють свічки*)

Звучить „Реквієм” В.-А. Моцарта

Ведучий 3. „Палахкоче свіча
Поминальної нині Молитви”
Достигали жита. І тремтіли Дитячі коліна –
Косоокої смерті чорнів продірявлений плащ...
Вимирало Село – потопала в сльозах Україна,
І розгублене небо ковтало задушений плач.

Шаленів людомор – лютували нові яничари,
 І старенька Бабуся міняла Ікону на Сніп...
 Над Полями Святими замучені душі ячали,
 І Дніпро захлинувся у розпачі страчених Слів.
 Палахкоче свіча Поминальної нині Молитви
 І розгнуздана Пам'ять малює Історії слід...
 Тільки ті Колоски – Життедайного Виміру Витвір,
 Як і завше, Очима Дитячими міряють Світ.

Ведучий 4.

Піднялись, озиваються в десятиліттях
 З даліни, аж немов з кам'яної гори
 Надійшли. Придивляюсь:
 „Вкраїна, двадцятье століття”
 І не рік, а криваве клеймо:
 „Тридцять три”

(Адлер Коралів)

Ведучий 1. Голод 1932 – 1933 років став для українців тим, чим був голокост для євреїв. До цього небаченого за історичними мірками голоду держава штовхала село, що відмовлялося прийняти колгоспну систему з самого початку колективізації. У 1930 році в Україні було заготовлено 400 млн. пудів хліба, у 1931 році – 380 млн. пудів.

Ведучий 2. Це було досягнуто за рахунок обезкровлення села. У багатьох селян забрали все зерно, в тому числі й посівний фонд. Фізично ослаблене селянство не могло ефективно провести весняну посівну кампанію: у 1932 році було засіяно трохи більше половини запланованих площ. І все ж не ці чинники стали причиною трагедії українського селянства. Врожай 1932 року лише на 12 % був меншим за середній урожай 1926 – 1930 років і міг би забезпечити населення України мінімумом продовольства.

Ведучий 3. Причинами голодомору в Україні у 1932 – 1933 роках є:

1. Вивезення зерна з України.
2. Колективізація.
3. Розкуркулювання.
4. Денаціоналізація.
5. Геноцид.

Ведучий 4. Те, що відбувалося в Україні в 1932 – 1933 роках, ніде в документах не зафіксовано, бо Сталін наказав ставитися до голодомору як до неіснуючого явища. До загибелі мільйонів селян привело холоднокровне рішення Сталіна відібрати в українських селян їстівні припаси, а потім оповити голодуючих завісою мовчання, заборонити будь-яку допомогу їм з боку міжнародної або радянської громадськості (тобто милостиню нещасним прохачам давати було заборонено).

***Відеосюжет документального фільму
„ГОЛОДОМОР. УКРАЇНА ХХ СТОЛІТТЯ”***

Ведучий 2. Щоб перешкодити втечам голодних людей за межі України, на її кордонах були розміщені загороджувальні загони внутрішніх військ, які нікого не випускали.

Внаслідок цього вмирили цілі села, було зафіксовано випадки людодійства і труподійства. Прагнучи врятувати хоч дітей, селяни часто везли їх до міста і там залишали в установах, лікарнях, на вулиці.

Ведучий 1. О, як же ти не вмерла, Україно,
Бо скільки ж то зловісницька мета
Звела людей, приречених безвинно, –
Й ніхто за це ні в кого не спитав.

Ведучий 2. Голод, який поширювався протягом 1932 року, набув найстрашнішої сили на початку 1933 року. Першими, як правило, гинули чоловіки, пізніше – діти, і останніми – жінки. Але, перш ніж померти, люди часто божеволіли, втрачаючи своє людське єство.

Голод притуплював моральність. У багатьох місцевостях зафіксовано випадки канібалізму.

Ведучий 1. Найстрашніше було дивитися на маленьких дітей, висохлі, як у скелета, кінцівки яких звисали з роздутого живота. Голод стер з їхніх облич усі сліди щасливого життя.

Під презентацію малюнків читається поезія

Учень.

Я ще не вмер...
Ще промінь в оці грає.
В четвер мені пішов десятий рік.
Хіба в такому віці помирають?!
Ви тільки поверніть мене на бік.
До вишеньки.
В колиску ясночолу...
Я чую запах квітів. Я не вмер...
А небо стрімко падає додолу.
Тримайте хтось,
Хоча б за коси верб.
Куди ж ви, люди, людоньки, куди?!
Окраєць ласки.
Чи хоч з печі диму?

В клітинці кожній – озеро води.
Я ще не вмер.
...Усі проходять мимо.
...А житечко моє таке густе.
...А мамина рука іще гаряча.
Вам стане соромно колись за те.
Та я вже цього не побачу.

Учениця.

Молитва Катерини Мотрич за убієнних голодом у 1932 – 1933 роках. Хто се? Чий голос щоночі просить: „Хлібця! Хлібчика дай! Мамо, матусю, ненечко! Крихітку хлібця”. „Сину Божий! Ісусе Христе! Спасителю наш! Порятуй від голодної смерті народ мій, у якого дика саранча забрала все до зернини.

Богородице! Матір наша небесна! Покрово, покровителько люду святоруського! Куди ж ви всі відійшли? Чого ж залишили мою землю і нарід мій на поталу червоних дияволів?

Чи ж не бачите, що вони доточують кров із могутнього українського дерева? Чи ж не бачите криниці, повної українських сліз? Чи ж не бачите, що то не Україна вже, а велетенська могила? Де ж ви, сили небесні?

Господи! Страждання, муки й горе мого народу до Всевишньої скорботи зарахуй, і біди, і погибель від землі й народу суцього відверни. Нині, прісно й на віки вічні відведи. Амінь!”

Учениця.

А люди бідні в селі,
Неначе злякані ягнята,
Позамикалися у хатах –
Та й мруть...
Сумують комини без диму,
А за городами, за тином
Могили чорнії ростуть.
Гробокопателі в селі
Волочать трупи ланцюгами
За царину і засипають
Без домовини. Дні минають.
Минають місяці. Село
Навік замовкло, оніміло,
І кропивою поросло.

Кров холоне в жилах, коли читаєш спогади очевидців.

***Відеосюжет документального фільму
„Спогади очевидців”***

Ведучий 1. Тож пом’янімо хоч сьогодні, із запізненням у кілька довгих десятиліть, великомучеників нашої історії. Пом’янімо і знайдемо в собі сили пройти за ними дорогою їхнього хресного путі. Не їм це потрібно, а нам. Все, що вони могли сказати світові, вони вже сказали. Тепер наша черга.

Ведучий 2.

Відкрийтесь, небеса!
Зійдіть на землю.
Всі українські села, присілки та хутори,
Повстаньте всі, кому сказали: вмри!
Засяйте над планетою, невинні душі!
Зійдіть на води й суші,
Збудуйте пам’яті невігасний собор!

Ведучий 3. Сьогодні – час очищення і ми починаємо осмислювати самі себе: що з нами сталося? Сміливішає пам’ять, мужніє душа, розковується свідомість, звільнена від страху.

На десятиліття можна засекретити архіви, приховати викривальні документи, замести сліди злочинів, переписувати історію на догоду диктаторові чи скороминущому ідеологічному божкові. Але з пам'яттю народу нічого не вдієш.

Ведучий 4. Книга пам'яті – як данина жертвам Голодомору.
Про неї вам розповість...

*Виступ історика з краєзнавчим матеріалом
про Книгу Пам'яті*

Ведучий 2.

Доки праця радує десниці
Й смак солодкий в рідної води,
Певен я – не висохнуть криниці,
Ті, які копали ще діди.

Ведучий 3.

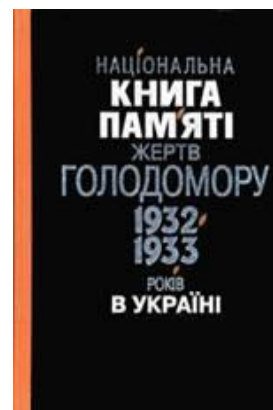
Ще ми хазяї на ріднім полі,
Ще вмієм сіять і орать,
Не дамо сум'яттю і недолі
Та козацькі душі осідлять.

Ведучий 4.

І не слід із відчаю журитись,
Бо поки буя вишневий цвіт,
Буде жить, не може загубитись
На землі наш запорізький рід.

Пісня „Свіча” з відеопрезентацією

Ведучий 3. Просимо бажаючих покласти квіти до пам'ятника
жертвам голодомору.

Використана література

1. Барва смерті – 33-ій: Статті, спогади, фольклор про голодомор /Авт. і упоряд. Л. Сердунич. – Хмельницький: Б.В., 2004. – 66 с.: іл.
2. Всесвіт. – 1990. – №7. – С.139.
3. Голодомори в Україні 1921–1923, 1932–1933, 1946–1947. Матеріали до бібліографії документальних публікацій / Упорядники: Л.П. Одинока, Л.Ф. Приходько, Р.В. Романовський. – К., 2005.
4. Задніпровський О. Голод в історії України: короткий нарис (X – XX ст.). – Донецьк: Український культурологічний центр, 1999. – 88 с.
5. Самчук Улас. Марія. Український історичний роман. – К., 1997. – С.3.

6. Український голокост, 1932–1933: Свідчення тих, хто вижив: [У 10 т.] /Нац. Ун-т „Києво-Могилян. акад.” та ін.; [Упоряд. Ю. Мицик, Л. Іваннікова]. – К.: Вид. дім „Києво-Могилян. акад.”, 2005. – Т.3. /За ред. Ю. Мицика. – 2006. – 429 с.; Т.4. – 2007. – С. 501.

Сьогодні, коли від початку голодомору минуло десятки років, ми не маємо права забувати народне слово правди і довічного прокляття, послане на голови катам. Бо це слово здолало смерть, аби дійти до нас, збудити в наших серцях пам'ять про мільйони безвинно замучених предків і застерегти від повторення страшних помилок.

Трагічні події 1932 – 1933 рр. вписали чорну й ганебну „славу” тоталітарної держави в життя українського народу навечно. Пам'ять про ті часи вкарбувалась у свідомість наших співвітчизників назавжди, вона болем проймає серця людей, є насправді невмирущою і передаватиметься з покоління в покоління.

Сценарій складено у формі вечора-реквієму до Дня шанування жертв Голодомору з використанням мультимедійної презентації про голодомор в Україні та його наслідки для українського народу, містить відеосюжети документальних фільмів, спогади очевидців. Історичний матеріал підібрано раціонально, використано поетичні рядки, інсценізацію, що сприяє глибокому осмисленню трагедії українського народу, має великий емоційний вплив на свідомість присутніх.

Сценарій можна використовувати для проведення виховних годин.